

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Avdelning 4

Mål nr P 554-20

Brf Arian 1 m.fl. ./.. Stockholms kommun angående detaljplan
avseende del av Åkeshov 1:1 i stadsdelen Olovslund

Stockholms kommun, nedan kallad kommunen, har förelagts att
yttra sig i rubricerat mål. Föreläggandet avser yttrande över
aktbilagor 2-12, 15-18, 20-24. Kommunen får med anledning härav
anföra följande.

Inställning

Kommunen bestrider överklagandena och yrkar att mark- och
miljödomstolen avslår överklagandena och fastställer beslutet att
anta den aktuella detaljplanen i sin helhet. Det saknas grund för att
upphäva antagandebeslutet.

Enligt kommunens uppfattning väger det allmänna intresset att
möjliggöra för nya bostäder i ett kollektivtrafiknära läge enligt
strategierna i översiktsplanen tyngre än de intressen som anförts
mot detaljplanen. Kommunen har inte överskridit
sitt handlingsutrymme enligt plan- och bygglagen (2010:900),
förkortad PBL vid antagandet av detaljplanen.

Omständigheter till stöd för kommunens talan

Kommunen konstaterar att klagandena i huvudsak har gjort samma
invändningar under planarbetet. Kommunen har beaktat och prövat
invändningarna och hänvisar till och åberopar planhandlingarna
samt övriga handlingar och utredningar i planärendet. Länsstyrelsen
har den 20 december 2019 beslutat att inte pröva kommunens beslut
att anta detaljplanen enligt 11 kap. 10 § PBL. Beslutet innebär bl.a.
att Länsstyrelsen funnit att kommunens antagandebeslut inte kan
antas innebära att ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken
inte tillgodoses. Beslutet innebär vidare att Länsstyrelsen bedömt att
bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa
eller säkerhet eller till risken för olyckor och översvämning.

Härutöver får kommunen framhålla och anföra följande.

Tillämpliga lagrum och prövningen

Detaljplanen är upprättad enligt PBL. Detaljplanearbetet påbörjades genom startbeslut av stadsbyggnadsnämnden den 16 juni 2016. Detaljplanen har upprättats med standardförfarande.

Enligt 13 kap. 17 § PBL ska prövningen i mark - och miljödomstolen endast avse frågan om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna.

I målet framställs invändningar mot detaljplanen som rör såväl allmänna som enskilda intressen. Dessutom framställs invändningar om formella brister.

Detaljplanens syfte

Syftet med den aktuella detaljplanen är att möjliggöra en komplettering av den befintliga bebyggelsestrukturen intill Nockebybanans stationsområde Olovslund. Detaljplanen möjliggör för ett flerbostadshus om 19 lägenheter som planeras som ett 55+ boende. Planområdet befinner sig i ett område med kulturvärden, som den nya byggnaden ska ta hänsyn till. Tillkommande bebyggelse ska visa på god anpassning och hög kvalitet.

Detaljplanens förhållande till översiktsplanen

Arbetet med detaljplanen påbörjades när Stockholms översiktsplan från 2010 var gällande. Ett övergripande mål för Stockholms närförorter, i översiktsplanen 2010, var att skapa en tätare, sammanhållen, mer mångsidig och levande stadsmiljö med förutsättningar till ett bredare utbud av bostäder, verksamheter, service, kultur och upplevelser. Översiktsplanen anger det nu aktuella området som gles stadsbebyggelse. I översiktsplanen anges även att kompletteringsbebyggelse i goda kollektivtrafiklägen ska prioriteras och att marken ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Planförslaget är förenligt med översiktsplanen.

Kommunfullmäktige antog en ny översiktsplan för Stockholms stad år 2018. Översiktsplan 2018 anger att övergripande mål för Stockholm att vara en växande, sammanhållande, klimatsmart och tålig stad med god offentlig miljö. Utbyggnadsstrategin är att möta bostadsbehoven på kort och lång sikt, däribland ska värdeskapande kompletteringar göras. Effektiv markanvändning är viktigt för utvecklingen av Stockholm och kompletteringsbebyggelse är särskilt lämplig i kollektivtrafiknära lägen. För stadsdelen Olovslund anger översiktsplanen att området har möjligheter för stadsutveckling. Ett behov av komplement finns för att skapa en större variation i bostadsbeståndet, i form av exempelvis hyresrätter,

seniorboende, gruppboende och studentboende. Planförslaget är förenligt med översiktsplanen.

Invändningar om formella brister

Kritik framförs att kommunen på ett vilseledande sätt angivit att värdeskapande vegetation inom planområdet ska sparas. Klagande anser att skrivelsen inte motsvarar verkligheten då den större delen av befintliga träd kommer att behöva avverkas. Konsekvenserna av planförslaget framgår av planbeskrivningen där det bland annat framgår att 18 av 21 träd inom planområdet direkt blir påverkade av förslaget (s. 29). Två träd förses med fällningsförbud i plan och i samband med genomförandet tillkommer dock ny vegetation. I planbeskrivningen (s. 22) förklaras även att planbestämmelserna *b* och *n2* reglerar markens anordnande i syfte att dels hantera dagvatten, men även för att styra att vegetation tillkommer och minska andelen hårdgjord mark.

I aktbilaga 21, punkter 14-16 lyfts att Trafikförvaltningens synpunkter i granskning inte hanterats samt att det inte är skäl nog att avfärda dessa med att planprocessen redan är långt gången. Kommunen hänvisar till bemötandet av dessa synpunkter i sin helhet som framgår på s. 18 i Granskningsutlåtandet. Kommunen har gjort bedömningen att de synpunkter som inkommit om bl.a. banvall kan hanteras inom ramen för planens genomförande. Kommunen understryker att Trafikförvaltningen inte har framfört några ytterligare synpunkter på kommunens ställningstagande i ärendet.

Hantering av synpunkter i samråd och granskning

Kritik framförs mot hur synpunkter inkomna under samråds- och granskningstiden redovisats av kommunen.

Kommunen poängterar att planärendet hanterats med s.k. standardförfarande. Kommunen har valt detta förfarande då detaljplanen bedömts vara förenlig med kommunens översiktsplan samt länsstyrelsens granskningsyttrande. Det är visserligen fråga om en detaljplan som innebär att parkmark tas i anspråk för bebyggelse. Planförslaget har mött kritik från de närboende i samråd såväl som granskning. Byggnationen som detaljplanen tillåter får dock betydelse i huvudsak för boende i närområdet. Detaljplanen är därför inte av en sådan karaktär att den har principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

Vid standardförfarandet är det enligt PBL tillräckligt att kommunen redovisar synpunkter från samrådet i granskningsutlåtandet tillsammans med de synpunkter som har kommit fram under

granskningen. Att upprätta en samrådsredogörelse har således inte varit ett obligatoriskt moment vid handläggningen av planärendet.

Bestämmelserna i PBL om innehållet i en samrådsredogörelse respektive ett granskningsutlåtande är snarlika. Av bestämmelserna följer huvudsakligen att kommunen ska redovisa de synpunkter som inkommit och kommunens förslag med anledning av synpunkterna. Lagen innehåller inga bestämmelser som i detalj föreskriver hur samrådsredogörelsen respektive granskningsutlåtandet ska utformas. Det bör därför vara upp till kommunen att avgöra detta med hänsyn till förutsättningarna i det enskilda planärendet. Under planprocessen för den nu aktuella detaljplanen inkom flera yttranden med en mångfald synpunkter. Kommunen har i granskningsutlåtandet sammanfattat och kommenterat synpunkterna ämnesvis. Att redovisningen skett på det sättet förbättrar överskådligheten och underlättar effektiviteten vid handläggningen av planärendet.

Kommunen anser att redovisningen i granskningsutlåtandet ger en korrekt bild av de synpunkter som inkommit under planprocessen och att kommunens förslag till revideringar med anledning av synpunkterna framgår på ett tillräckligt tydligt sätt. Kommunen har i detta arbete gjort avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen där allmänna intressen i detta fall bedömts väga tyngre i den växande staden. Handläggningen strider därför inte mot någon rättsregel. Kommunen vill dessutom framhålla att alla inkomna yttranden har registrerats i planakten och tillhör underlaget för planarbetet.

Kommunikation efter antagande och tid för överklagande
Kommunen har efter att beslutet att anta detaljplanen följt PBL:s regler i fråga om tillgänglighetsgörande av beslutet och information till bl.a. berörda sakägare. Meddelande om antagande med bilagt protokollsutdrag har skickats ut av kommunen, meddelandet innehöll även information om vad de som vill överklaga beslutet måste göra. Anslagsdatum framgår av protokoll från beslutet. Att det dröjde för posthanteringen anser kommunen är beklagligt, men saknar kontroll över denna aspekt.

Invändningar om parkering

I flera klagoskrivelser uttrycks farhågor om att den tilltänkta parkeringslösningen inte ska räcka till för det framtida parkeringsbehovet. Vidare framförs kritik mot den till detaljplanen hörande parkeringsutredning. Kommunen vill vad gäller parkeringsfrågan framhålla att lagstiftaren genom PBL har

överlåtit till kommunerna att själva bestämma parkeringspolicy med bl.a. behovstal, utformning och lokalisering av parkering.

Kommunfullmäktige i Stockholms stad antog den 19 oktober 2015 riktlinjer för projektspecifika och gröna parkeringstal. De projektspecifika parkeringstalen innebär att krav på antal parkeringsplatser anpassas efter det specifika projektet. Syftet med projektspecifika och gröna parkeringstal är bl.a. att säkerställa principen att boendeparkering huvudsakligen sker på tomtmark och att möjliggöra ett kostnadseffektivt bostadsbyggande. Riktlinjerna medverkar till att exploateringsprocessen förenklas genom ökad förutsägbarhet och transparens, vilket i sin tur möjliggör att parkeringsbehovet i olika bostadsprojekt bedöms på ett likartat sätt i kommunen. Parkeringstalet baseras i korthet på det statistiska bilinnehavet i kommunen, projektets geografiska förutsättningar, bl.a. avstånd till kollektivtrafikens stomnät, sammansättning av lägenhetstyp och storlek.

Kommunens riktlinjer för parkeringstal har tillämpats i det nu aktuella detaljplanearbetet. En parkeringsutredning har tagits fram. I utredningen redovisas det bedömda parkeringsbehovet för tillkommande bostäder inom fastigheten. Av planbeskrivningen (s. 25) framgår att det lägesbaserade parkeringstalet har identifierats till 0,54 parkeringar per lägenhet.

Detaljplanen innebär att elva parkerade bilar ryms inom planområdet i ett underjordiskt garage, inklusive handikapparkering. Möjlighet till angöring finns längs Skaldevägen (se situationsplan i planbeskrivning s. 17).

Detaljplanen innehåller ingen bestämmelse som fastslår vilket parkeringstal som ska tillämpas vid utbyggnad inom fastigheten. Detta innebär att slutligt parkeringstal bestäms i samband med prövning av bygglov. Bygglovsprövningen sker i denna del mot 8 kap. 9 § första stycket p. 4 PBL. Av denna bestämmelse framgår att en tomt ska anordnas så att det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon.

Kommunen bedömer sammanfattningsvis att detaljplanen när det gäller parkeringsfrågan har hanterats i enlighet med gällande bestämmelser i PBL och att detaljplanen möjliggör en parkeringslösning som lever upp till kraven i 8 kap. 9 § PBL.

Invändningar om trafikbelastning och trafiksäkerhet

I överklagandena framförs att planförslaget innebär en ökad trafikbelastning och minskad trafiksäkerhet, i synnerhet för barn, på gatorna intill planområdet.

I det PM för trafik som tagits fram under planarbetet framgår det, liksom i planbeskrivningen (s. 32), att föreslagen bebyggelse väntas bidra med mycket begränsad ökning av biltrafiken på angränsande gatunät. Med anledning av att befintlig lekplats inom planområdet omlokaliseras planeras åtgärder för att höja trafiksäkerheten för samtliga trafikanter. Bland annat planeras övergångsställe i anslutning till den nya lekplatsens entré, hastighetsdämpande åtgärder och taktill trottoar (se planbeskrivningen s. 24 samt bemötande i granskningsutlåtande s. 13).

Trafikkontoret, som är väghållare i området, har under planprocessen inte framfört att planförslaget skulle leda till några oacceptabla konsekvenser vad gäller trafikförhållandena.

Invändningar om anpassning till översvämningsrisker och skyfall

I överklaganden anförs att föreslagen bebyggelse försämrar möjligheten till hantering av skyfall och översvämningsrisker i området.

Kommunen anser att frågan om den framtida hanteringen av skyfall tagits om hand på ett godtagbart sätt i detaljplanen. Länsstyrelsen har beslutat att inte pröva kommunens beslut att anta detaljplanen enligt 11 kap. 10 § PBL, vilket innebär att länsstyrelsen inte anser att bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till risk för översvämning. Kommunen anser att det som framförts av de klagande inte ger anledning till en annan bedömning än den som länsstyrelsen gjort beträffande risken för översvämnningar.

Under arbetet med detaljplanen har kommunen behandlat frågan om översvämningsrisk och en översvämningsanalys har tagits fram. Analysen, som togs fram inför granskningen av planförslaget, omfattar planområdet samt uppströms- och nedströms liggande områden. Analysen studerar även särskilt påverkan på fastigheterna Prologen 1 och 5. Målsättningen i analysen var att ge förslag på hantering av skyfall för att minimera påverkan på kringliggande områden och således omhänderta så mycket skyfallsvatten som möjligt inom planområdet.

Översvämningsanalysen redovisar förslag på åtgärder, bl.a. accentuerad lågpunkt, regnträdgård och torrdike/bäckfåra. Detta är del i den dagvattenhantering som bedöms behöva komma till stånd för att hantera en skyfallssituation. I planbeskrivningen finns

beskrivningar av hur åtgärder för hantering av skyfall, liksom dagvatten, integrerats i planförslaget (s. 27-28).

Detaljplanen reglerar markhöjd med syfte att säkerställa rinnvägar och en accentuerad lågpunkt inom planområdet. Dessutom regleras även att maximalt 20 % av markytan får hårdgöras för att säkerställa infiltration av dagvatten. Likväl reglerar detaljplanen att viss mark är avsedd för plantering och anläggning för dagvatten.

Den valda regleringen rörande hantering av vatten i detaljplanen har skett med utgångspunkt i 4 kap. 32 § PBL, som innebär att en detaljplan inte får vara mer detaljerad än som behövs med hänsyn till planens syfte. Möjligheterna att reglera skyfallsflöden, samt att garantera att särskilda lösningar kommer till stånd är begränsade inom ramen för PBL. Av rättspraxis framgår att den närmare utformningen av vattenhanteringen aktualiseras först när detaljplanen ska genomföras, se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 3 december 2018 i mål P 432-18.

Sammanfattningsvis har marklutningar och markens genomsläpplighet reglerats med planbestämmelser. Planbeskrivningen presenterar förutsättningarna för att hantera dagvattnet och anger ett antal åtgärdsförslag. Konsekvenser för fastigheterna Prologen 1 och 5 redovisas i planbeskrivningen (s. 35-36). Kommunen bedömer att avrinningen samt behovet av dagvattenhantering liksom risken för översvämning har beaktats i godtagbar utsträckning.

Invändningar om anpassning till ekologiska förhållanden

I överklagandena anføres att planförslaget medför negativa konsekvenser för ekologiska förhållanden och djurliv. Kommunen hänvisar till sin bedömning gällande grönstruktur och djurliv på s. 11-12 i granskningsutlåtandet samt s. 29 i planbeskrivningen. Varken Länsstyrelsen eller stadens miljö- och hälsoskyddsnämnd har haft invändningar mot denna bedömning.

Invändningar om buller

I överklaganden anføres att föreslagen bebyggelse försämrar ljudmiljön för befintliga bostäder. Klaganden menar att en byggnad på föreslagen plats orsakar reflexer av ljud som bidrar till en olägenhet för de befintliga bostäderna.

Planbeskrivningen redovisar att det är möjligt att uppnå gällande riktvärden för den planerade bostadsbebyggelsen. Vidare bedömer kommunen att föreslagen bebyggelse inte bidrar till nämnvärt högre bullernivåer för omkringliggande bostäder. Utredningen för

omgivningsbuller visar att skillnad i ljudnivå, för närliggande fastighet, med och utan ny byggnad är mindre än 0,5 dBA (se planeskrivningen s. 32-33).

Kommunen anser att en viss ökning av trafik och trafikbuller är förändringar som måste betraktas som acceptabla i en växande stad och gör bedömningen att detaljplanen inte kan anses medföra en sådan ökning av bullernivåer, direkt eller indirekt via ljudreflexioner, att ytterligare utredningar eller åtgärder är aktuella.

Invändningar om anpassning till stadsbilden m.m.

Angående de synpunkter som inkommit från de boende om brister i anpassning till stadsbilden och de kulturhistoriska värdena har Stadsmuseet och Skönhetsrådet, som är de remissinstanser som närmast bevakar dessa frågor, under planprocessen tagit ställning till planförslaget. Stadsmuseet bedömer att byggrätt och utformningsbestämmelser som föreslås harmoniserar mycket väl med områdets karaktärsdrag och kulturhistoriska värde. Skönhetsrådet är också positiva till placering och utformning av bebyggelsen, som de anser vara med god hänsyn till omgivande stadsbildskaraktär och kulturhistoriska värden. Kommunen bedömer därför att planens syfte, dvs. att ta god hänsyn till den omgivande stadsbildens karaktär, kulturhistoriska värden och gaturummets grönstruktur, kan uppfyllas.

Invändningar om barnkonsekvenser

I överklaganden anförs att planförslaget innebär negativa konsekvenser för barn samt att barnkonventionen inte följs.

Kommunen hänvisar till ställningstaganden i planbeskrivningen (s. 37) samt bemötande i granskningsutlåtandet (s. 10-11). Kommunen bedömer att detaljplanen har hanterat konsekvenser för barn samt att barnkonventionen följs.

Invändningar om insyn, skuggning m.m.

I överklagandena anförs att planförslaget medför olägenheter för befintliga bostäder i form av insyn, solljus, dagsljus, utsikt och skuggning för fastighetsägare och boende. Kommunen hänvisar till planbeskrivningen (s. 36) och granskningsutlåtandet (s. 12 och 26). Kommunen tillägger utöver vad som anförts i dessa handlingar att olägenheterna för de berörda inte blir större än vad som är vanligt i den typ av tätbebyggd stadsmiljö som planområdet ingår i. Kommunen anser att de förändringar som detaljplanen möjliggör inte medför någon sådan betydande olägenhet som enligt PBL kan utgöra hinder mot antagande av detaljplanen. Detta ställningstagande innebär inte att kommunen ansett att de enskildas

boendemiljö saknar betydelse, utan är en bedömning att påverkan på miljön inte är mer omfattande än vad man som boende har anledning att räkna med i en växande stad samt i en tätbebyggd stadsmiljö med kollektivtrafikhärläge.

Prövning om ny bebyggelsen uppfyller BBR:s krav om dagsljus görs i samband med bygglov. Under framtagandet av detaljplanen har dagsljusförhållanden studerats för att säkerställa så att detaljplanen kan uppfylla kraven för dagsljus.

I planbeskrivningen framgår hur ny bebyggelse skuggar befintlig (s. 36-37). Kommunen bedömer att detaljplanen har utformats med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse- och fastighetsförhållanden.

SLUT